

Ehdotus tietojenluovutuksen periaatteiksi

HETU-hanke – Tietopalvelut-työryhmä
2.6.2021



**DIGI- JA
VÄESTÖTIETO-
VIRASTO**



Lähtökohta

- Muutoksen myötä tullaan väestötietojärjestelmään tallentamaan ulkomaalaisten henkilöiden tietoja nykyistä laajemmin etärekisteröintiprosessin kautta.
- Etärekisteröinnin yhteydessä tallennetaan uusina tietoina mm. *tunnistuksen tapa ja tiedon lähde*.
- Tietopalvelut-työryhmän tehtävänä on arvioida uusien tietojen luovutusperiaatteita ja onko tarpeen säätää erikseen niiden luovuttamisen rajoittamisesta laissa.
- Arviointia on tehty identiteetin hallinnan määrittelytyön pohjalta.
- Työryhmä on arvioinut erityisesti etärekisteröintiprosessin kautta rekisteröityjen henkilötietojen luovuttamista.
- Työryhmä on myös arvioinut tietojenvälittämisen kustannuksia yhteiskunnalle.
 - Ydinhenkilötietojen maksuttomuus ja näiden välittäminen yhteiskunnalle.



Arvioituja vaihtoehtoja

1. Luovutetaan etärekisteröinnin kautta tunnistettuja henkilötietoja tietopalvelun kautta käyttötarkoituksen mukaan. Organisaatio päättää itse ottaako uusia tietoja, kuten tunnistuksen tapa ja tiedon lähde, käyttöönsä.
 2. Luovutetaan etärekisteröinnin kautta tunnistettuja henkilötietoja tietopalvelun kautta käyttötarkoituksen mukaan. Tietoa saa käyttää *ainoastaan tunnistuksen tapa tiedon kanssa*.
 3. Luovutetaan etärekisteröinnin kautta tunnistettuja henkilötietoja vain rajatusti. Tietoja luovutetaan viranomaisille ja lakisääteisiä tehtäviä tekeville organisaatioille. Organisaatio päättää itse ottaako uusia tietoja, kuten tunnistuksen tapa ja tiedon lähde, käyttöönsä.
- Nyt yllä mainittujen vaihtoehtojen tarkempaa käsittelyä.
 - Aiemmin esitetty vaihtoehto 4 jossa henkilötietoja luovutettaisiin rajatusti (kuten yllä vaihtoehto 3) ainoastaan tunnistuksen tapa tiedon kanssa on jätetty taustalle. Hyödyt yhteiskunnassa jäisi laajasti saamatta ja voi estyäkin yksityisellä sektorilla.



Vaihtoehto 1 (tiedot tarpeen mukaan)

Luovutetaan etärekisteröinnin kautta tunnistettuja henkilötietoja tietopalvelun kautta käyttötarkoituksen mukaan. Organisaatio päättää itse ottaako uusia tietoja, kuten tunnistuksen tapa ja tiedon lähde, käyttöönsä.

- + Joustava: tiedonluovutus arvioidaan käyttötarkoituksen mukaan.
- + Ei rajaa tarkasti lain tasolla uusien tietojen käytöstä, vaan arviointi tapahtuu tietoluvan yhteydessä.
- + Mahdollistaa laajimman hyödyn.
- Käyttö alussa mahdollisesti marginaalista.
- Hetun korottamisen muutokset eivät välity, jos tunnistuksen tapatieto ei ole otettu käyttöön.
- Kaikki työryhmän organisaatiot (Poliisi) ei näe hyvänä, jos tapatieto ei ole mukana. Tämä nähdään riskinä (esim. petos-väärinkäytökset ja tästä seurauksena mm. kustannukset).
- Suurimmat haasteet: organisaatioiden tiedostettava merkitys ja otettava myös vastuu (mahdollisesti tietojen korjausta ja tarkistusvelvollisuutta?), jos tapatieto ei ole mukana.
 - Lisäksi tällöin väärinkäytösmahdollisuudet korostuu ja vaikutusta VTJ-tietojen luotettavuuteen (kaikki hetut näyttäytyvät samankaltaisina, vaikka kyseessä voi olla joko esim. etärekisteröity / kasvokkain).
 - Tässä yhteydessä vahva suositus, että mukana olisi tapatieto.



Vaihtoehto 2 (kaikki tiedot käytössä)

Luovutetaan etärekisteröinnin kautta tunnistettuja henkilötietoja tietopalvelun kautta käyttötarkoituksen mukaan. Tietoa saa käyttää *ainoastaan tunnistuksen tapa tiedon kanssa*.

- + Joustava: tiedonluovutus arvioidaan käyttötarkoituksen mukaan.
- + Ei rajaa tarkasti lain tasolla uusien tietojen käytöstä, vaan arviointi tapahtuu tietoluvan yhteydessä.
- + Erona edelliseen: tiedon eheyden kannalta hyvä vaihtoehto.
- + **Tapatieto katsotaan kentällä välttämättömäksi tai vähintään tarpeelliseksi (henkilöllisyyden todentaminen / tunnistaminen / luotettavuus). Välttämätön myös, jotta vastaanottaja pystyy esimerkiksi arvioimaan, mihin hetua voi käyttää.**
 - + Vaikutusta mm. väärinkäytöksiin ja eri sääntelyjen velvoitteisiin (esim. rahanpesulaki).
 - + Yllä mainittujen arvioinnissa auttaa myös lähdetieto.
- Aiheuttaa vastaanottajissa merkittävästi sekä lisäkustannuksia että muutoksia tietojärjestelmiin, jos metatietoa tulee aina kuljettaa henkilötunnuksen mukana. Vähentää tiedon hyödyntämistä



Vaihtoehto 3 (tiedot rajatuille käyttäjille)

Luovutetaan etärekisteröinnin kautta tunnistettuja henkilötietoja vain rajatusti. Tietoja luovutetaan viranomaisille ja lakisääteisiä tehtäviä tekeville organisaatioille. Organisaatio päättää itse ottaako uusia tietoja, kuten tunnistuksen tapa ja tiedon lähde, käyttöönsä

- + Hallittu tiedon käyttö.
- + Rajattu vaihtoehto 1:n riskejä (toisaalta kaikkia hyötyjä ei välttämättä tavoiteta).
- + Viranomaisina mm. identiteetin hallintaan osallistuvat (Migri, Vero ja DVV).
- + Viranomaisilla on valmius tunnistuksen tapa ja tiedon lähde –tietojen merkitykseen.
- Edellyttää yksityiskohtaisempaa lain tason sääntelyä (määrittelyä myös yksityissektorin suhteen, esim. yhteys lakisääteiseen tehtävään / julkiseen hallintotehtävään).
- Yksityissektori suurilta osin ulkopuolella.
 - Voi estää tietojen hyödyntämisen sidosryhmissä ja yksityisellä sektorilla. Esim. pankki- ja vakuutustoiminta on ok lakisääteisyyden osalta; ulkopuolella mm. luotonmyöntö ja luottokauppa kulutusluottojen osalta sekä yksityinen sote-sektori (Kanta-palvelut).
 - Yksityissektorilla korostuu väärinkäytökset (hetujen luontia etärekisteröinnillä).
 - Aiheuttaa kustannuksia.
- Jos tiedot vain rajatusti käytössä, niin hyödyt jäävät yhteiskunnassa laajemmin saamatta.
- Hetun korottamisen muutokset eivät välity jos tunnistuksen tapatietoa ei ole otettu käyttöön.



Ydinhenkilötietojen välittämisen kustannukset yhteiskunnalle

Ydinhenkilötiedot maksuttomia:

- Ensimmäinen toimitus maksuton, päivitykset maksullisia (?).
 - Riskinä mm. otetaanko myöhempiä maksullisia päivityksiä (ei velvollisuutta ylläpitää), tietosuojanäkökulmat (luovutetaanko tietoa, joita organisaatioilla ei ennestään ole).
 - VTJ-tietopalveluiden näkökulmasta ei suurta vaikutusta.
 - Enintään n. 100 000e (vaikea arvioida ja laskelmia tarkistettava, arvio ei koske manuaalisesti annettavia VTJ-otteita, varmistettava budjettirahoitus).
 - Useimmiten tarvitaan kotikunta- ja osoitetiedot.
 - VTJrajapinnassa lähitulevaisuudessa korostuu rahanpesukontekstiin liittyvät tietoluvat.
 - VTJ-otteista elossaolo-todistuksella ydinhenkilötiedot.
 - Ydinhenkilötiedot = Suomi.fi-tunnistuksen suppea tietosisältö, joka maksuton.
 - Maksuttomuus edellyttää mainintaa maksuasetukseen.
 - Huom. kustannuksia myös tunnistuksen tapatiedon myötä.

Investoinnit:

- Käyttötarkoituksena vahva tunnistaminen ja yksityissektorin isompi mukaantulo tähän.
 - Elossaolon ja hetun aktiivisuuden varmistusta.
 - Kyseessä olisi uusi kyselypalvelu (ei nyt tähän räätälöityä tuotetta, eikä pystytä hallitsemaan nykyisellä infralla).
- Oletettuja tunnistustapahtumia vuosittain satoja miljoonia.





DIGI- JA VÄESTÖTIETOVIRASTO

dvv.fi